

που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών είναι υποχρεωτική, δεν μπορεί, ωστόσο, να έχει ως συνέπεια την αγνόηση των σκοπών των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης, πράγμα που θα συνέβαινε εάν οι εργαζόμενοι που άσκησαν το δικαίωμά τους για ελεύθερη

κυκλοφορία στερούνταν πλεονεκτήματα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης που τους παρείχε πριν η εθνική νομοθεσία, είτε μόνη είτε σε συνδυασμό με τις διεθνείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης που είχαν συναφθεί μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στην υπόθεση C-227/89 *

I — Πραγματικά περιστατικά και κανονιστικό πλαίσιο

1. Ιστορικό της διαφοράς

Ο Rönfeldt, προσφύγων της κύριας δίκης, είναι Γερμανός υπήκοος και κατοικεί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όπου κατέβαλε εισφορές, στο πλαίσιο του γερμανικού συνταξιοδοτικού συστήματος από το 1941 μέχρι τους πρώτους μήνες του έτους 1957. Εργαζόταν τότε ως υπάλληλος μιας θυγατρικής εταιρίας δανικής επιχειρήσεως στο Αμβούργο. Κατόπιν, και μέχρι το 1971, εργάστηκε στη μητρική εταιρία στην Κοπεγχάγη, κατά το διάστημα δε της εκεί εργασίας του κατέβαλε εισφορές στο δανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Κατόπιν εργάστηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στον δημόσιο τομέα, υποκείμενος στην υποχρεωτική ασφάλιση.

Ήδη πριν επανακάμψει, αλλά και κατόπιν, από το έτος 1983, ο Rönfeldt επεχείρησε να

τακτοποιήσει την ασφαλιστική του κατάσταση, και ιδίως να ρυθμίσει το πρόβλημα του συνυπολογισμού των περιόδων ασφάλισης που είχε συμπληρώσει στη Δανία. Σκοπός των ενεργειών του ήταν να επωφεληθεί από τη δυνατότητα που του έδιδε η εσωτερική γερμανική νομοθεσία να ζητήσει πρόωρη συνταξιοδότηση στην ηλικία των 63 ετών. Αυτό, ωστόσο, δεν μπόρεσε να το επιτύχει διότι κατά την άποψη του καθού της κύριας δίκης (του Bundesversicherungsanstalt für Angestellte), ακόμα και μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1408/71, σε ό,τι αφορά το Βασίλειο της Δανίας, οι καταβληθείσες στη Δανία εισφορές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό των γερμανικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του αιτούντος παρά μόνο εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το γενικό και νόμιμο όριο ηλικίας που προβλέπει η δανική νομοθεσία, δηλαδή το 67ο έτος της ηλικίας του.

Για τον λόγο αυτό ο Rönfeldt προσέφυγε ενώπιον του Sozialgericht Stuttgart ζητώντας να αναγνωριστεί ότι δικαιούται να χρησιμοποιήσει τη δυνατότητα που του παρέχει η γερμανική νομοθεσία για πρόωγη συνταξιοδότηση, καθόσον οι περίοδοι ασφάλισης που συμπλή-

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ρωσε στη Δανία πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της πρόωρης γερμανικής συντάξέως του.

Στο πλαίσιο της κύριας δίκης ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι έχουν στην περίπτωση του εφαρμογή οι ευεργετικές ρυθμίσεις της συμβάσεως περί κοινωνικής ασφαλίσεως που έχει συναφθεί μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Βασιλείου της Δανίας στις 14 Αυγούστου 1953. Κατά τη σύμβαση αυτή, οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στη Δανία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο για τη συμπλήρωση της περιόδου αναμονής, αλλά και για τον υπολογισμό του ύψους της συντάξεως. Δεν έχει σχετικώς σημασία το γεγονός ότι η γερμανοδανική σύμβαση του 1953 αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 1408/71 μετά την 1η Απριλίου 1973, ημερομηνία προσχώρησης της Δανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, καθόσον ο κανονισμός αυτός δεν έχει εφαρμογή ως προς την περίοδο ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο προσφεύγων πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

Το καθού υποστηρίζει ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στη Δανία μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό της περιόδου αναμονής και των προϋποθέσεων για τη θεμελίωση δικαιώματος συνταξιοδότησεως, όχι όμως για τον υπολογισμό του ύψους της συντάξεως. Ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί τη σύμβαση που είχε συναφθεί μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Βασιλείου της Δανίας διότι, κατά τα άρθρα 5 και 6 του κανονισμού 3 ή — σήμερα — κατά τα άρθρα 6 και 7 του κανονισμού 1408/71, οι κοινοτικοί κανονισμοί περί κοινωνικής ασφαλίσεως έχουν αντικαταστήσει τις συμβάσεις περί κοινωνικής ασφαλίσεως που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών, χωρίς να προβλέπεται καμία εξαίρεση.

Ως προς το νομικό μέρος της υποθέσεως, το Sozialgericht θεωρεί, καταρχάς, ότι το κοινοτικό δίκαιο έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση μολοντί ο προσφεύγων επανέκαμψε στη χώρα καταγωγής του πριν από την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας στην Κοινότητα. Διερωτάται, κατόπιν, κατά πόσο προστατεύονται τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που είχε αποκτήσει ο προσφεύγων πριν τεθεί σε ισχύ η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Για τον λόγο αυτό ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 94 του κανονισμού 1408/71, ώστε να μπορέσει να κρίνει αν τα παλαιά συνταξιοδοτικά δικαιώματα, που έχουν κτηθεί πριν από την προσχώρηση ενός κράτους μέλους στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες υπόκεινται στο σύστημα του κράτους απασχολήσεως ή του κράτους καταγωγής, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη έχουν καθορίσει διαφορετικά όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος.

Το Sozialgericht παρατηρεί, επίσης, ότι καταβάλλοντας εισφορές ο προσφεύγων απέκτησε συνταξιοδοτικά δικαιώματα στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού συστήματος του κράτους υποδοχής. Παράλληλα απέκτησε δικαιώματα βάσει της νομοθεσίας του κράτους καταγωγής, δεδομένου ότι εργάστηκε στο κράτος αυτό πριν εργαστεί στο κράτος υποδοχής αλλά και μετά την παραμονή του στο κράτος υποδοχής. Τα δικαιώματα αυτά, υποστηρίζει, καλύπτονται από τη συνταγματική εγγύηση της προστασίας των δικαιώματος ιδιοκτησίας, κατά την έννοια του άρθρου 14 του γερμανικού Θεμελιώδους Νόμου. Για τους λόγους αυτούς το Sozialgericht ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις κατά το κοινοτικό δίκαιο εγγυήσεις δικαιώματος ιδιοκτησίας, ως προς τη θεμελίωση και την έκταση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που έχουν κτηθεί στα δύο κράτη μέλη.

Κατά συνέπεια, το Sozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Είναι οι συνδυασμένες διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 και του άρθρου 25 του *Angestelltenversicherungsgesetz* (νόμου περί ασφαλίσεως των υπαλλήλων) σύμφωνα προς το άρθρο 48, παράγραφος 2, και το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ; »

2. Κανονιστικό πλαίσιο

Κατά το άρθρο 25 του νόμου περί ασφαλίσεως των υπαλλήλων του « *Angestelltenversicherungsgesetz* » (στο εξής: *AVG*):

« 1) Χορηγείται, κατόπιν αιτήσεως, σύνταξη γήρατος στον ασφαλισμένο ο οποίος έχει συμπληρώσει το 63ο έτος της ηλικίας του (...) εφόσον έχει συμπληρωθεί η προβλεπόμενη στην παράγραφο 7, πρώτη φράση, περίοδος αναμονής.

(...)

7) (...) η περίοδος αναμονής ολοκληρώνεται εφόσον έχει συμπληρωθεί περίοδος ασφαλίσεως 35 ετών που περιλαμβάνει τουλάχιστον 180 ημερολογιακούς μήνες (...) »

Η σύμβαση περί κοινωνικής ασφαλίσεως που έχει συναφθεί μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Βασιλείου της Δανίας, στις 14 Αυγούστου 1953, και η οποία ίσχυε κατά την περίοδο που ο προσφεύγων είχε εγκατασταθεί στη Δανία, προέβλεπε ότι οι Γερμανοί που κατοικούν στη Δανία και έχουν συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως στη Γερμανία μπορούν να ζητήσουν να ληφθούν υπόψη, κατά τον υπολογισμό της γερμανικής συντάξεως, οι περίοδοι κατοικίας τους στη Δανία μέχρι του ανωτάτου ορίου των 15 ετών.

Στο άρθρο 17, παράγραφος 1, εδάφιο 1, σημείο β, ορίζεται ότι:

« 1) Οι συντάξεις που πρόκειται να χορηγηθούν βάσει του γερμανικού συστήματος συνταξιοδότησεως, κατά τις διατάξεις του άρθρου 16, υπολογίζονται ως εξής:

1. (...)

2. (...)

β) για τις περιόδους κατοικίας στη Δανία, βάσει των μέσων αποδοχών που θα ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος εάν ασκούσε ανάλογη δραστηριότητα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ή, στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν έχει ασκήσει στη Δανία δραστηριότητα υποκείμενη σε ασφάλιση δυνάμει της γερμανικής νομοθεσίας, βάσει ενός μέσου ετησίου εισοδήματος καθοριζόμενου με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων κρατών. »

Μετά την προσχώρηση της Δανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, από 1ης Απριλίου 1973, η προβλεπόμενη στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1408/71 κανονιστική ρύθμιση αντικατέστησε τη γερμανοδανική σύμβαση.

Στο άρθρο 94, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζεται ότι:

« Κάθε περίοδος ασφαλίσεως, καθώς και, κατά περίπτωση, κάθε περίοδος απασχολήσεως ή κατοικίας, η οποία πραγματοποιήθηκε υπό τη νομοθεσία κράτους μέλους προ της 1ης Οκτωβρίου 1972 ή προ της ημερομηνίας εφαρ-

μογής του παρόντος κανονισμού στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων που γεννώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού. »

Στο άρθρο 6 του ιδίου κανονισμού ορίζεται ότι:

« Στο πλαίσιο του προσωπικού και του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του ο παρών κανονισμός αντικαθιστά, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 7, 8 και 46, παράγραφος 4, οποιαδήποτε σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέει:

α) είτε αποκλειστικά δύο ή περισσότερα κράτη μέλη (...) »

Στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, στο οποίο περιλαμβάνονται οι διατάξεις των συμβάσεων περί κοινωνικής ασφαλίσεως οι οποίες εξακολουθούν να εφαρμόζονται παρά το άρθρο 6 του κανονισμού δεν αναφέρονται, στο σημείο 10, σε ό,τι αφορά τη Δανία και τη Γερμανία, ούτε το άρθρο 16 ούτε το άρθρο 17 της προαναφερθείσας σύμβασης.

3. Διαδικασία

Η Διάταξη του Sozialgericht Stuttgart πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Ιουλίου 1989.

Κατά το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις ο Rönfeldt, προσφεύγων της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενος από τον δικηγόρο Στουτγάρδης A. Klinger, το Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, καθού της

κύριας δίκης, εκπροσωπούμενο από τον M. Herrmann, το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενο από την M. Αγριο, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την K. Banks και τον B. Schulte.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων· αποφάσισε, επίσης, να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο έκτο τμήμα.

Το Δικαστήριο, με απόφαση της 4ης Ιουλίου 1990, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 95, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού διαδικασίας, αποφάσισε να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο έκτο τμήμα.

II — Σύνοψη των γραπτών παρατηρήσεων που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

1. Ο Rönfeldt, προσφεύγων της κύριας δίκης, ισχυρίζεται, πρώτον, ότι τα δικαιώματα συνταξιοδοτήσεως που απέκτησε στη Δανία πρέπει να ληφθούν υπόψη, για προσαύξηση του ποσού της συντάξεως, βάσει της νομικής καταστάσεώς του κατά την περίοδο κατά την οποία κατοικούσε στη Δανία. Τονίζει ότι εργάστηκε 15 περίπου έτη στη Δανία διότι, κοντά στα άλλα, είχε την ελπίδα ότι θα μπορέσει έτσι να αυξήσει το ποσό της γερμανικής του συντάξεως. Αυτή, όπως τονίζει, ήταν η εφαρμοστέα τότε νομοθετική ρύθμιση, μέχρι τον Ιανουάριο του 1971 που επέστρεψε, που επήγαγε από τη γερμανοδανική σύμβαση περί κοινωνικής ασφαλίσεως.

Υποστηρίζει, επίσης, ότι για την περίοδο μεταξύ του 63ου και του 67ου έτους της ηλικίας του, και σύμφωνα με την άποψη που υποστηρίζει το καθού, θα έχανε κάθε δικαίωμα συνταξιοδότησεως για τα τέσσερα αυτά έτη, σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα που απέκτησε στη Δανία, δεδομένου ότι η δανική σύνταξη καταβάλλεται μόνο εφόσον ο μισθωτός έχει συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας του, οι δε περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Δανία δεν αναγνωρίζονται από το γερμανικό σύστημα ασφαλίσεως γήρατος, ώστε να αυξηθεί το ποσό της συντάξεως. Η λύση αυτή τον περιάγει, κατά τρόπο απαράδεκτο, σε πολύ δυσμενέστερη θέση από άλλους δικαιούχους συντάξεως, οι οποίοι συνταξιοδοτήθηκαν πριν την 1η Απριλίου 1973 και οι οποίοι είχαν επίσης συμπληρώσει περιόδους εισφοράς στη Δανία.

Ο Rönfeldt διατυπώνει, εξάλλου, αμφιβολίες ως προς το αν ο κανονισμός 1408/71 έχει εφαρμογή στην περίπτωση του, καθόσον κατά τον εν λόγω κανονισμό, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από 1ης Απριλίου 1973, δεν λαμβάνονται υπόψη παρά μόνο περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή.

2. Το *Bundesversicherungsanstalt für Angestellte*, καθού της κύριας δίκης, τονίζει, καταρχάς, ότι οι περίοδοι εισφοράς στη Δανία που επικαλείται ο προσφεύγων δεν συνιστούν περιόδους ασφαλίσεως δυνάμενες να συνυπολογιστούν κατά την έννοια του άρθρου 27 του AVG. Δεν μπορούν, επίσης, κατά το καθού ταμείο, να ληφθούν υπόψη βάσει του κανονισμού 1408/71, καθόσον ο εν λόγω κανονισμός δεν προβλέπει συνυπολογισμό περιόδων εισφοράς που έχουν συμπληρωθεί στην αλλοδαπή, με περιόδους εισφοράς που έχουν συμπληρωθεί στην ημεδαπή, για την προσαύξηση του ποσού της συντάξεως, στο πλαίσιο του υπολογισμού μιας συντάξεως κατά την εσωτερική νομοθεσία. Διευκρινίζει ακόμη ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί σε διάφορα κράτη μέλη συνυπολογίζονται μόνο ως προς τη θεμελίωση δικαιώματος παροχής.

Αμφισβητεί, επίσης, τους ισχυρισμούς που στηρίζει ο προσφεύγων στο άρθρο 17 της γερμανοδανικής συμφωνίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως, το οποίο προβλέπει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί στη Δανία, για τον υπολογισμό της γερμανικής συντάξεως ή για την προσαύξηση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου. Ισχυρίζεται, σχετικώς, ότι η προαναφερθείσα γερμανοδανική συμφωνία δεν έχει πλέον εφαρμογή, λόγω του κανόνα του άρθρου 6 του κανονισμού 1408/71, και τούτο παρά το γεγονός ότι κατά την εν λόγω συμφωνία ο προσφεύγων θα μπορούσε να λάβει παροχή μεγαλύτερη από εκείνη που δικαιούται να ζητήσει κατά τον κανονισμό.

Ο καθού οργανισμός θεωρεί, εξάλλου, ότι η αίτηση που υπέβαλε το Sozialgericht για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δεν περιέχει ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που να μπορεί να υποβληθεί στο Δικαστήριο. Αντιθέτως, η πρόθεση που υποκρύπτει η αίτηση αυτή — δηλαδή η συμπλήρωση του κανονισμού 1408/71 με έναν κανόνα που να απλουστεύει το ζήτημα των συντάξεων γήρατος — δεν μπορεί να επιδιωχθεί με τη διαδικασία της προδικαστικής παραπομπής της στηριζόμενης στο άρθρο 177 της Συνθήκης.

3. Κατά την άποψη του *Συμβουλίου*, τα ζητήματα που θέτει το εθνικό δικαστήριο αφορούν είτε την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1408/71 είτε τον έλεγχο της συμφωνίας μιας εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως με το κοινοτικό δίκαιο και, ιδίως, με τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης και με τον προαναφερθέντα κανονισμό.

Το Συμβούλιο τονίζει, καταρχάς, ότι το εθνικό δικαστήριο διατυπώνει αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία με το κοινοτικό δίκαιο των διατάξεων εκείνων της εθνικής νομοθεσίας οι οποίες

καθορίζουν διαφορετικά όρια ηλικίας για τη χορήγηση των παροχών που απορρέουν από το σύστημα ασφαλίσεως γήρατος ενός κράτους μέλους. Το εθνικό δικαστήριο, παρατηρεί το Συμβούλιο, δεν κάνει καμία μνεία για παρόμοιες αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία του κανονισμού 1408/71 με τις διατάξεις της Συνθήκης.

Το Συμβούλιο τονίζει ότι δεν αντιλαμβάνεται πώς οι αμφιβολίες αυτές που εκφράζει το εθνικό δικαστήριο ως προς τη συμφωνία των συγκεκριμένων διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας με το κοινοτικό δίκαιο θα μπορούσαν να οδηγήσουν το δικαστήριο αυτό να αμφισβητήσει το κύρος του κανονισμού 1408/71. Παρατηρεί, σχετικώς, ότι ο εν λόγω κανονισμός, ο οποίος θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 51, αποβλέπει στον συντονισμό και όχι στην εναρμόνιση των εθνικών νομοθετικών διατάξεων περί κοινωνικής ασφαλίσεως. Στηριζόμενο στη νομολογία του Δικαστηρίου, το Συμβούλιο τονίζει ότι το άρθρο 51 δέχεται την ύπαρξη διαφορών μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο αναφέρεται, κατόπιν, στο αίτημα που διατυπώνει το εθνικό δικαστήριο προς το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 94 του κανονισμού 1408/71 και να αποφανθεί, σε σχέση με την κατά το κοινοτικό δίκαιο διασφάλιση του ιδιοκτησίας, ως προς τη βάση και την έκταση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που έχουν κτηθεί σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη. Κατά το Συμβούλιο, κανένα από τα δύο αυτά ερωτήματα δεν αφορά το κύρος του κανονισμού 1408/71 σε σχέση με τη Συνθήκη.

Τέλος, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι δεν αντιλαμβάνεται κατά πόσον η συμφωνία του κανονισμού 1408/71 με τη Συνθήκη, όπως αυτή εκτίθεται στη Διάταξη παραπομπής, θα μπορούσε να αμφισβητηθεί, καθόσον δεν εναπόκειται σ' αυτό να αποφανθεί ως προς τη

συμφωνία διατάξεως της εθνικής νομοθεσίας με το κοινοτικό δίκαιο.

4. Κατά την άποψη της *Επιτροπής*, το ζήτημα που τίθεται στην παρούσα υπόθεση είναι αν το κοινοτικό δίκαιο προβλέπει συνυπολογισμό περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί στη Δανία και εισφορών που έχουν καταβληθεί στη χώρα αυτή, για την πρόωρη χορήγηση γερμανικής συντάξεως γήρατος.

Η Επιτροπή διατυπώνει, καταρχάς, την παρατήρηση ότι, μολονότι οι διάδικοι συμφωνούν ότι οι περίοδοι που συμπληρώθηκαν στη Δανία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν εξετάζεται η κτήση και η διατήρηση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του προσφεύγοντος, ωστόσο διαφωνούν ως προς το αν οι περίοδοι που συμπληρώθηκαν στη Δανία πρέπει, επίσης, να λαμβάνονται υπόψη στη Γερμανία για την προσαύξηση της συντάξεως γήρατος, δηλαδή κατά τον υπολογισμό του ποσού της εν λόγω συντάξεως.

Η Επιτροπή τονίζει, κατόπιν, ότι τα άρθρα 16 και 17 της γερμανοδανικής συμβάσεως περί κοινωνικής ασφαλίσεως προέβλεπαν ότι οι Γερμανοί που έχουν συμπληρώσει περιόδους κατοικίας στη Δανία και περιόδους ασφαλίσεως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δικαιούνται να ζητήσουν τον συνυπολογισμό των περιόδων που συμπλήρωσαν στη Δανία κατά τον υπολογισμό της γερμανικής συντάξεως γήρατος.

Η Επιτροπή επικαλείται, εξάλλου, τους κανόνες του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71 περί συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που συμπλήρωσαν οι εργαζόμενοι σε άλλα κράτη μέλη. Οι διατάξεις αυτές, διευκρινίζει η Επιτροπή, διασφαλίζουν υπέρ των εργαζομένων οι οποίοι διακινούνται

εντός της Κοινότητας, κατά τις επιταγές του άρθρου 51 της Συνθήκης, τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που συμπλήρωσαν στα διάφορα κράτη μέλη, όσον αφορά την κτήση και τη διατήρηση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Οι περίοδοι αναμονής — όπως αυτές που προβλέπει το άρθρο 25 της AVG — μπορούν, κατά την άποψη της Επιτροπής, να συμπληρωθούν υπό μορφή περιόδων ασφαλίσεως που ο εργαζόμενος συμπλήρωσε εκτός της χώρας καταγωγής του. Αντιθέτως, οι περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας δεν έχουν, κατά την άποψή της, επιπτώσεις επί των συστατικών στοιχείων της συντάξεως που δεν αποτελούν προϋποθέσεις για την κτήση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όπως, ιδίως, το ποσό της συντάξεως.

Προς επίλυση του τελευταίου αυτού ζητήματος πρέπει, κατά την άποψη της Επιτροπής, να ληφθεί υπόψη το άρθρο 6, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71, κατά το οποίο η ρύθμιση που προβλέπει αντικαθιστά, εντός του πεδίου της προσωπικής και καθ' ύλην εφαρμογής του, τις συμβάσεις περί κοινωνικής ασφαλίσεως που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών. Κατά την Επιτροπή, οι διατάξεις του άρθρου αυτού είναι σαφείς και δεσμευτικές, καθόσον δεν περιέχουν επιφυλάξεις· στην προκειμένη περίπτωση αυτό δεν συμβαίνει σχετικά με το άρθρο 17 της γερμανοδανικής συμβάσεως περί κοινωνικής ασφαλίσεως. Τη διάταξη αυτή αντικατέστησαν, όπως διευκρινίζει η Επιτροπή, κοινοτικοί κανόνες, ακόμα και για τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες, βάσει αυτής, ο προσφεύγων θα μπορούσε να διεκδικήσει οφέλη μεγαλύτερα από εκείνα που του παρέχει ο κανονισμός 1408/71.

Η Επιτροπή τονίζει ότι υπ' αυτό το πρίσμα το Sozialgericht ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν ο κανονισμός 1408/71 είναι σύμφωνος προς το πρωτογενές και ιεραρχικώς υπέρτερο κοινοτικό δίκαιο. Η Επιτροπή

τονίζει, σχετικώς, ότι κατά το άρθρο 51 της Συνθήκης οι κοινοτικές διατάξεις περί κοινωνικής ασφαλίσεως — οι κανονισμοί 1408/71 και 574/72 — έχουν ακριβώς ως σκοπό να « διασφαλίσουν » την υπεροχή του κοινοτικού δικαίου κατά τον συντονισμό των εθνικών νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών στον κοινωνικό τομέα, σε σχέση με τα ίδια αυτά κράτη μέλη και να αντικαταστήσουν με μια κοινοτική κανονιστική ρύθμιση τις διάφορες συμβάσεις που είχαν συνάψει μεταξύ τους τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, προσθέτει η Επιτροπή, η μη εφαρμογή των συμβάσεων που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών, λόγω της εφαρμογής των κανονισμών της Κοινότητας, είναι σύμφωνη με το γράμμα και το πνεύμα των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Η Επιτροπή τονίζει, κατόπιν, ότι στην απόφασή του της 13ης Οκτωβρίου 1976, Saieva (32/76, Slg. 1976, σ. 1523), το Δικαστήριο τόνισε ότι οι μεταβατικές διατάξεις του κανονισμού 1408/71, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το άρθρο 94, παράγραφος 5, στηρίζονται στην αρχή « ότι οι χορηγούμενες κατά τον κανονισμό 3 παροχές, που είναι υψηλότερες από τις χορηγούμενες βάσει του νέου κανονισμού παροχές, δεν θα μειωθούν (...) σκοπός της διατάξεως είναι να παράσχει στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα να ζητήσει, υπέρ αυτού, την αναθεώρηση των παροχών που είχαν εκκαθαριστεί κατά τον προηγούμενο κανονισμό ».

Έχοντας υπόψη αυτή την απόφαση και σε σχέση με τη νομολογία του Δικαστηρίου τη σχετική με τη μείωση των παροχών που χορηγούνται βάσει της εθνικής και μόνο νομοθεσίας, η Επιτροπή διερωτάται αν επιτυγχάνεται πράγματι ο σκοπός των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης όταν, λόγω της θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1408/71, ο αιτών στερείται πλεονεκτήματα που θα ελάμβανε βάσει των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας. Η Επιτροπή επι-

καλείται, σχετικώς, την απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1975, Petroni (24/75, Slg. 1975, σ. 1149), στην οποία το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί ο σκοπός των άρθρων 48 έως 51 εάν, λόγω της ασκήσεως του δικαιώματός τους για ελεύθερη κυκλοφορία, οι εργαζόμενοι εστερώντο κοινωνικής φύσεως πλεονεκτήματα που αρνούνται, εν πάση περιπτώσει, από μόνη τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται, σχετικώς, ότι ακόμα και αν υποτεθεί ότι το άρθρο 51 της Συνθήκης πρέπει να διασφαλίζει τον συντονισμό των εθνικών συστημάτων σε περιορισμένη μόνο έκταση, ώστε να αποφεύγεται κάθε δυσμενής από πλευράς κοινωνικού δικαίου συνέπεια για τα πρόσωπα που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας προκειμένου να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα και, παράλληλα, χωρίς να περιορίζονται τα οφέλη που απορρέουν από την ελεύθερη κυκλοφορία, ωστόσο, η αρχή αυτή δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην προκειμένη περίπτωση, καθόσον ο προσφεύγων δεν στερείται από κανένα δικαίωμα που είχε αποκτήσει βάσει μιας εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως.

Κατά την Επιτροπή, η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση δεν θίγει, ως προς το ύψος τους, ούτε τα δικαιώματα που απέκτησε ο προσφεύγων στη Δανία, βάσει της δανικής νομοθεσίας, ούτε τα δικαιώματα που απέκτησε ο προσφεύγων στη Γερμανία, βάσει της γερμανικής νομοθεσίας. Ο συνυπολογισμός των περιόδων που συμπλήρωσε στη Δανία, τον οποίο ζητεί ο προσφεύγων, αποτελεί, κατά τη γνώμη του, πλεονέκτημα που δεν απορρέει ούτε από τη δανική μόνο νομοθεσία ούτε από τη γερμανική μόνο νομοθεσία, δηλαδή αποκλειστικά από τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, αλλά απορρέει από μία έννομη προσδοκία η οποία δεν στηρίζεται στο κοινοτικό δίκαιο αλλά εξαρτάται αποκλειστικά από την εφαρμογή της γερμανοδανικής συμβάσεως περί κοινωνικής ασφαλίσεως.

Η Επιτροπή τονίζει, εξάλλου, ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως προς το αν η έννομη αυτή προσδοκία καλύπτεται από την προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας. Θεωρεί ότι εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να αποφαινούνται ως προς τη σχέση με το κοινοτικό δίκαιο νομικών καταστάσεων της εθνικής ενόμου τάξεως που απολαύουν της εγγυήσεως του συνταγματικού δικαίου, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου.

Κατά συνέπεια, υπογραμμίζει η Επιτροπή, το κοινοτικό δίκαιο δεν διασφαλίζει καμία έννομη κατάσταση απορρέουσα από τις συμβάσεις περί κοινωνικής ασφαλίσεως που έχουν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών και είχαν εφαρμογή πριν τεθεί σε ισχύ η σχετική με το θέμα αυτό κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στο παραπέμπον δικαστήριο:

« Κατά τα άρθρα 6 και 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, ο εν λόγω κανονισμός αντικατέστησε τις συμβάσεις περί κοινωνικής ασφαλίσεως που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών. Η αρχή αυτή είναι επιτακτική και δεν επιδέχεται καμία εξαίρεση, ακόμα και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η εφαρμογή μιας συμβάσεως συνεπάγεται για πρόσωπο που εμπίπτει στις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 πλεονεκτήματα μεγαλύτερα από εκείνα που απορρέουν από τον εν λόγω κανονισμό. »

M. Díez de Velasco
εισηγητής δικαστής